

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 65. szám

2014/4.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztők:

Tóthpál Tamás

(tothpaltamas@gmail.com)

Pál Gyöngyi

**Évfordulós
naptár 2014**

■ Az 1891. január 12-én megalakult Erdélyi Kárpát-Egyesületnek történelme során igen sok jeles tagja, munkatársa volt, akik meghatározó szerepet játszottak úgy a turizmus, mint a természet szolgálatában, a közösség, a társadalom életében. Íme, kik azok, akiknek nevét az idén – születésükhöz vagy halálukhoz kapcsolódó kerek évforduló kapcsán – talán gyakrabban említjük majd.

1. Albach Géza (Bártfa, 1829. március 31. – Kolozsvár 1900. január 24.). Kolozsvár polgármestere, az EKE Kolozs vármegyei osztályának választmányi tagja (1893-tól) – Születésének 185. évfordulója.

2. Bagaméri Béla (Kolozsvár, 1922. augusztus 22. – Kolozsvár, 2013. június 29.). Barlangász, a Szelek-barlangjának felfedezője, kolozsvári EKE elnök, az EKE – Kolozsvár 1891 alapító- és tiszteletbeli tagja. Halálának 1 éves évfordulója.

3. Balogh Ernő (Kisjenő, 1882. július 24. – Kolozsvár 1969. július 11.). Geológus, egyetemi tanár, barlangkutató, EKE-főtítkár, elnök (1940–1945). Halálának 45. évfordulója.

4. Brüll Emánuel (Magyarlégen, 1884. október 18. – Szatmárnémeti, 1951. július 30.). Nyelvész, a Református Kollégium irodalomtanára, az *Erdély* hírlap írója. Születésének 130. évfordulója.

5. Dózsa Endre (Póka, 1857. január 13. – Kolozsvár, 1944. március 3.). Kolozs vármegye alispánja, közíró, regényíró, EKE-tag (1911-től), EIT elnök. Halálának 70. évfordulója.

6. Fabinyi Rudolf (Jolsva, 1849. május 30. – Budapest, 1920. március 7.). Egyetemi tanár, a kolozsvári Korcsolyázó Egylet alelnöke, az EKE egyetemi osztályának tagja. Születésének 165. évfordulója.

7. Feilitzsch Artúr (Törökkanizsa, 1859. február 18. – Nagyernye, 1925. június 15.). Báró, erdőigazgató, később földművelésügyi miniszter, az EKE elnöke (1899–1906). Születésének 155. évfordulója.

8. Felméri Lajos (Székelyudvarhely, 1840. szeptember 29. – Kolozsvár, 1894. május 22.). Pedagógus, egyetemi tanár, rektor. A KAC alapító tagja, az *Erdély* munkatársa, az EKE alakulásakor az első beiratkozott tag. Halálának 120. évfordulója.

FOLYTATJUKÖsszeállította: **Tóthpál Tamás****Kakastaréj: aranydukátok emlékével virágos sípályán**

Mögöttünk a Kakastaréj 1406 m magas sziklakolosszusa

A Keleti-Kárpátok északnyugati felében fekvő Gutin-hegység Európa leghosszabb vulkanikus eredetű hegyláncának része. Noha legmagasabb csúcsa alig közelíti meg az 1500 métert, látványosságai miatt a térség legismertebb hegysége. A föld mélyéből feltörő és megszilárduló magma különös alakzatokat hozott létre: fogazott, pengeéles sziklákat, egyedülálló sziklatornyokat, a kráterek mélyén keletkezett tavakat. A kolozsvári EKE-sek ide látogattak el március 23-án.

AMBRUS TIBOR

Kora hajnalban indultunk Nagybánya felé. A terelőutat használva kikerültük a nagyvárosi forgalmat, és Felsőbányára értünk. Itt volt valamikor kontinensünk egyik legrégebbtől ismert jelentős aranylelőhelye. Már a rómaiak is bányásztak itt aranyat. Mátyás király idejében itt verték Európa egyik legkeresettebb aranydukátját. 1800 körül 46 bányatársaság, 344 magánbányatelek, 11 malom és több olvasztókemence működött. Az akkori pezsgő életre már csak az épületek emlékeztetnek: a bányahivatal épülete, az 1733-ban épült barokk városháza, a Szatmári Irgalmas Nővérek volt zárdája, a kéttornyú római katolikus templom, a bányavárosokra jellemző kalmárok, mérnökök há-

zai. Amit a kommunista rendszer még meghagyott, az utolsó években az is tönkrement. Innen tértünk le gyalogtúránk indulási pontjához, a Bódi-tóhoz.

A Bódi-tó a Feketehegy lábánál helyezkedik el, 730 m tengerszint feletti magasságban, festői környezetben. A közel 4 hektár területű tavon csónakázni, vízbiciklizni, halászni vagy akár úszni is lehet. A tavat körül lehet sétálni, biciklizni. A parton kalandpark, foci- és tenispályák vannak, nem csoda, hogy a nagybányaiak kedvenc kirándulóhelye. Télen több sípálya várja a turistákat. A tó partján levő modern szállodában megittuk reggeli kávénkat, tudva, hogy estig nem megyünk át lakott területen.

A piros háromszög jelzésen indultunk el. Áthaladtunk

a Mogósa, majd a Șuior sípályákon. Máskor ebben az időszakban még javában szíznak, de most csak foltokban volt hó, a pályán nyíltak a tavaszi virágok. Meredek, csúszós kapaszkodó következett az 1125 m magas Mágura-csúcs alatti Ökrök-tisztásig. Itt tartottuk első pihenőnket. A nemrég elolvadt hó nyomában nyíló tűzikek és sáfrányok pompás színekavalkádja fogadott. Rövid szakaszon a kék sáv jelzést követtük, ez belevezetett a piros sáv turistajelzésébe, amely a Gutin-hegység fő turista útvonala – utunk végpontjáig nem is tértünk le róla. Pár kilométer enyhe emelkedő után előtűnt a Kakastaréj csipkézett hegytömbje. Rövid, de nagyon meredek kapaszkodó következett egy sűrű fenyőerdőben. A nehezebb helyeken a mászást elősegítette a mestersegesen készített korlátos falépcső, mely még elfogadható állapotban van. Kiérve az erdőhatár fölé, a látványos Kakastaréj sziklaéle alá jutottunk. Az 1406 m magas sziklakolosszus a Gutin kráterperemének maradványa, nevét tarajszerű formá-

járól kapta. A Kakastaréj és környéke ma 50 hektáros geológiai rezervátum.

Miután kedvünkre kifotóztuk magunkat, a főgerincen folytattuk utunkat. Még egy sűrű borókáson kellett átküzdjük magunkat, és kiértünk a Gutin-hegység legmagasabb csúcsára, a 1433 m magas sziklás Gutin-csúcsra. Innen gyönyörű a panoráma a Széplesre, de a hófödte Radnai- és Kelemen-havasok is jól látszanak. A csúcsról délkelet felé ereszkedve az 1400 m magas Kis-Gutin csúcsot is megmásztuk. A csúcs környékén levő sziklaalakzatok a Kelemen-havasok 12 Apostolára emlékeztetnek, ezért a Kis-Gutint még Három Apostolnak is nevezik. A közeledő sötétség miatt meggyorsítottuk lépteinket, rövidesen a Neteda-hágó műútjához értünk, ahonnan beereszkedtünk Kapnikbányára. Kisé izgulunk, de a mikrobusz a megszólalt helyen várt.

A sípálya alatti vendéglőnek mi voltunk az egyedüli vendégei. Itt beszéltük meg egy hideg sör mellett a túra élményeit, és máris terveztük a következőt.

Tavaszi túra Csucsáról a Meszesre

PÁL GYÖNGYI

A Meszes-hegység, az Erdélyi-szigethegység északkeleti elágazása, határt alkot az Erdélyi medence és a szilágysági dombvidék között. Délen a Sebes-Körös völgye választja el a Vlegyásza- (Vigyázó-) hegységtől, nyugaton a Plopis-hágó a Réz-hegységtől, magassága átlag 700 m. Többnyire sűrű tölgy- és bükkerdők borítják, de itt-ott megtalálható a fenyő is. Az erdők talaján sok gombafaj található. Állatvilágához tartozik az őz, róka, nyúl, a nyest, madárvilága is gazdag, a vörös kánya, ölyv, sas, vadgerle, erdei szalonka és a bibic is fellelhető. Legmagasabb csúcsa a Perjei-Magura (988 m), nagyobb völgyei nincsenek, csak Zilah és Magyaregregy közt van egy hágó, melyen át az országút is halad.

Turistautakat a Meszesen keveset találunk, azokat is csak a Zilah felőli részeken. A hegység páratlan nyugalma, enyhe éghajlata, csörgedező patakok és árnyas erdei kellemes kikapcsolódást nyújtanak a gyalogtúrát kedvelők számára.

Mi, kolozsvári ekések minden évben felkeressük a Meszes-hegység nyugati részén a Cornii (921 m), Greben (970m) és a Culmea Dosu Fildului (965 m) csúcsoakat. A Meszes-gerincnek ez a része jól látható már messziről, mikor Kolozsvárról Bánffyhunad felé utazunk. Sztánát elhagyva a vonat ablakából tiszta időben szépen látható a gerinc körvonala. Túránk általában a Sebes-Körös völgye felől, Hodosfalva (Hodișu), Kissebes (Poieni) vagy a Dregán-völgyi vonatállomástól indultak. Szép, árnyas erdei ösvények, füves rétek, tavasszal rengeteg hóvirág, tűzike, évszázados, hatal-

mas fenyők; a csúcsokról csodálatos kilátás csábítja erre a kíváncsi természetjárókat. Jelzett utak nincsenek, sőt térképet sem találunk erről a vidékről, mivel a Kolozs és Szilágy megyék határa éppen a gerincen van, a térképeken csak egy-egy részletét találjuk a tájnak.

Ebben az évben március 30-án kirándultunk a Meszesre, a túrát Vlád Pál vezette. A reggeli vonattal indultunk Csucsára. A szokásostól eltérően egész más irányból, a börvényi sípályától indultunk a Dosu Fildului csúcsra. Börvény (Vânători) falu Csucsától kissé odébb van (5-7 km), északi irányba kell menni az Alsóegregy (Românași) felé vezető úton. Előbb van Börvény, utána a sípálya. A pálya a Codrii Vlasinului hotel mellett van. Vlasin a neve a kis üdülőhely alapítójának. Az üdülőhely – pár épület, szálloda, étterem – zárva volt, csak egy falkányi házőrző kutyát találunk ott. Szerencsére elég békésen fogadnak, pedig nem volt valami megnyugtató a kinézésük. A kerítés mellett vezető úton indulunk tovább, majd a sípálya szélén, aztán egy ösvényen kapaszkodunk felfelé, míg elérünk egy erdészeti utat. Egy darabig azon megyünk, majd egy felfelé induló ösvényen próbálunk felérni a főgerincre egy elég meredek emelkedőn. A gerinc egy pontján szép kilátás nyílik balra az Almási-medencére, távolban Bánffyhunad látszik, a szép, napos időben megcsillan a napfény egy-egy háztetőn. Folytatjuk utunkat, itt már egyáltalán nem látszik ösvény, sok a kívárgott fenyőkről ottmaradt ág, nehezen bukácsolunk rajtuk keresztül, de előttünk már látszik a csúcs. Ismét ösvényen megyünk, amely erdőben halad, végül el-

érjük a Dosu Fildului csúcsot. Szemben a Greben lapos gerince és a Cornii-csúcs; jobbra egy mély völgy Börvény irányába. Kilátás csak nyugat felé van a fiatal nyírfák között, mögöttünk az erdő eltakarja a tájat. Nem messze innen tűzikerét találhatók. Az idén korán tavaszodott és hamarabb kinyíltak ezek a hóvirághoz hasonló, harang alakú törékeny kis virágok. Csak elvétve láttunk egyet-egyet, máskor itt virágszőnyeg fogadott. Sajnos számuk évről évre csökken, a tűzikeknek a tömeges szedése és árusítása hozzájárul ezeknek a virágoknak pusztulásához.

Elindulunk a völgy irányába, egy szekérutat találunk, mely eleinte erdőben, majd füves legelőkön halad. Kanyarogó útvonalon a völgy jobb oldalának formáját követte. Az idő tavaszias, felhőtlen, kék égbolttal, messze el is lehet látni. Szép a kilátás a börvényi völgyre, többször megállunk fényképezni és csodáljuk a tájat. Szembe velünk a Réz-hegység. A Bihar és Szilágy megye határán húzódó hegység lapos tetői és hátai sehol sem érik el az 1000 métert. Legmagasabb csúcsai a Magura (918 m) és ezt követi az Almácska-tető (882 m). Calea Lată telep házai és a Tuszatelkére vezető út is láthatók, balra távolabb a Sebes-Körös völgye, még messzebb fellellette a Vigyázó még havas gerincének körvonalai rajzolódnak ki a látóhatár szélén. Az út szépen ereszkedik le a völgybe, a település templomához érünk, amely a falu egy részével a Poicu (Pajkos) patak egyik mellékvízének völgyében van. Itt már a falu házai közt haladva érjük el a Csucsára vezető műutat, onnan a csucsai állomást, 18 km utat tettünk meg 600 m szintkülönbséggel.

Tizennyolc kilométer, többtucatnyi gyönyörűséggel

A SZERZŐ FELVÉTELE

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Ambrus Tibor 0722-377622
Bagaméri Tibor 0742-776930
Kiss János 0364-807-639
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790, 0364-733-867
László Györgyi 0727-192841
Márton Erzsébet 0742-037179
Nagy Zoltán 0740-060749, nzoliz@yahoo.com
Palczer János 0264 545-189

Székely Lavotta 0748-036290
Szilágyi András 0742-625130
Szima Márton 0766-703575
Szócs János 0742-690881
Szócs Miklós 0740-061741
Vas Géza 0742-659570
Vlád Pál 0264-435-866
Veres Ágnes 0723-159000

Májusi rendezvények

■ **Április 27. (vasárnap):** Vándortábori túraelőzetes. Ronkiszoros-Pocsováliste-szoros (14 km, 700 m szintkülönbség). Túra-vezetők: Mezei Elemér és Vlád Pál. Bejelentkezés telefonon ♦ Róka-domb (10 km), FÖLD-NAPI megemlékezés. Találkozás 9 órakor a Hajnal negyedi végállomáson. Túravezető: Szatmári Béla.

■ **Április 30. (szerda):** Vonatos kirándulás Csucsára (gyalog 12 km). Találkozás 7.15 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Május 1. (csütörtök):** Bácsi-torok (10 km). Találkozás 10 órakor a 31-es busz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **Május 3. (szombat):** XVII. Jókai Mór Teljesítménytúra, három távon: **1. Jókai 55** (55 km): RAJT 7–7.30 között a Tordai útról le-térő Szelicsei úton a Silva kempingtől. Útvonal: Silva kemping–Mikesi házak–Hordós-kút–Túri-hasadék teteje–Szind–Tordai-hasadék–Monesztéria-tető–Curmatura-nyereg–Várfalva–Székelykő–Torockó. **2. Jókai 30B** (30 km): RAJT: 10–10.30 között Szindről (Sándulești). Útvonal: Szind–Tordai-hasadék–Monesztéria-tető–Curmatura-nyereg–Várfalva–Székelykő–Torockó. **3. Jókai 10B** (13 km): RAJT: 12–12.30 között Várfalváról (Moldovenești). Útvonal: Várfalva–Székelykő–Torockó. Az indítópontokhoz autóbusz indul reggel 6 órakor Kolozsvárról a Széchenyi téri Flip elől, majd este Torockóról vissza, melyre bejelentkezni április 28-ig (hétfő), a túrákat szervező Nagy Zoltánnál lehet ♦ Vonatos kirándulás a Riszegtetői ünnepségre (6 km, 200 m szintkülönbség). Találkozás 7.15 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szócs Miklós.

■ **Május 4. (vasárnap):** Péter-forrás (18 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es busz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Szócs János.

■ **Május 7. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban. Fazakas Ferenc vetítése: *Vlegyásza környéki túrák a Pestkörnyéki Kárpát Egyesülettel*.

■ **Május 9. (péntek):** A fotó klub EKE-napi kiállítása a Györkös Mányi Albert Emlékházban. Megnyitó 18 órakor.

■ **Május 9–11. (péntek–vasárnap):** EKE-napok Csucsán. Hivatalos megnyitó szombaton 10.30 órakor, majd madzgas fotókiállítás. Este tábortűz. Csillagtúrák Csucs környékén (10–30 km-es távokon). Túravezetők: Kiss János, Szima Márton és László Györgyi.

■ **Május 10. (szombat):** Gyerektúra Sztánára, vonattal (előzetes bejelentkezéssel: babatura@eke.ma). Találkozás az állomás előtt reggel 7.30-kor. Túravezető: Veres Ágnes.

■ **Május 14. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Székely Lavotta.

■ **Május 16–18. (péntek–vasárnap):** I. Erőss Zsolt-teljesítménytúra Gyergyószentmiklós és a Gyilkos-tó között, 20, 30 és 50 km-es távokon. Kolozsvárról a részvételt szervezi Nagy Zoltán. Jelentkezni telefonon.

■ **Május 17. (szombat):** Negrilászai nárciszmezők (5 km). Autóbuzsos kirándulás. Túravezető: Vas Géza. Jelentkezni a közgyűlésen vagy telefonon.

■ **Május 18. (vasárnap):** Túra a Bocászára (1741 m). Mikrobuszos kirándulás (gyalog 25 km, 1200 m szintkülönbség). Túra-vezető: Ambrus Tibor. Jelentkezni telefonon ♦ Biciklivel Csucsáról a Berettyó forrásához (45 km, 900 m szintkülönbség). Megközelítés a Transferoviar vonattal. Találkozás 7.15 órakor nagyállomás előtt. Túravezető: Szima Márton.

■ **Május 21. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Székely Lavotta ♦ Túravezetői és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.

■ **Május 23–25. (péntek–vasárnap):** Autóbuzsos kirándulás a Bucsecs-hegységbe. Útvonalak: A változat: Busteni–Caraiman-csúcs/Peștera-cseppkőbarlanghoz, Sfínx–Babele, B változat: Busteni–Sinaia–Cuiub cu Dor m.h.–Bolboci-tó–Peștera-cseppkőbarlang–Tátár-szoros–Zănoaga-szoros–Podu cu Flori kilátó. (Lehetséges részvétel nyugdíjas kedvezményes vasúti jeggyel is). Túravezető Palczér János. Érdeklődni telefonon ♦ Sátoros vándorlás a Bedellő–Székelykő–Kolozsvár útvonalon. Szervező Szilágyi András. Jelentkezni telefonon.

■ **Május 24. (szombat):** Bedellő; a Szolcsvai lengőhídtól Torockóig (19 km, 900 m szintkülönbség). Kiskocsis megközelítés. Túra-vezető Nagy Zoltán.

■ **Május 25. (vasárnap):** Jablonovszky Elemér emléktúra a Széna-füvekre (15 km). Találkozás a kisállomásnál 9 órakor vagy 9.30-kor a kajántói vámnál. Túravezető: Kiss János.

■ **Május 28. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Székely Lavotta.

■ **Május 31. (szombat):** Hója-gerinc (12 km). Találkozás 10 órakor a Törökvágás tetején. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **Június 1. (vasárnap):** Rejtett-forrás (6 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **Június 4. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.

■ **Szolgálatos napok a székházban** (Kolozsvár, Cardinal Iuliu Hossu/Fürdő utca 20. sz. 13-as ajtó): hétfőn, csütörtökön 17–18 óra, kedden 10.30–12.30 óra között. ♦ **EKE-fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

Túraelőzetes

■ **Június 20–22.:** Autóbuzsos kirándulás: Sajó völgye (cserhalmi emlékmű, Ároklaja), Harina, Beszterce, Dornavára, Csalhó. Érdeklődni: Kovács D. Zsuzsánál.

Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk!